

STIL-medewerker deelt haar gedachten en gevoelens over Moria, waar ze ooit werkte

Ik heb nooit willen schrijven over Moria. Ik vond dat vaak te moeilijk. Of niet mogelijk eerder. Ik vond niet dat ik dat kon doen als hulpverlener, als secundaire persoon, de ervaringen en situaties van mensen te verwoorden die daar daadwerkelijk lange termijn moeten wonen.

Ik weet nog goed dat ik in september 2018 voor het eerst zou gaan werken in het kamp. Uit de heuvels en tussen de olijvenbomen doemde in de verte een groots kamp op. Ik had al veel gelezen over Moria. Had in het verleden al op het vasteland in verschillende kampen gewerkt; de kampen, de situaties, het vluchtelingenbeleid van de Europese Unie (EU) waren voor mij niet nieuw. Maar Moria was voor mij nieuw. Het was een nóg complexer en nóg ellendigere plek dan ik al had gezien in Griekenland. Ik was overweldigd door de grote hoeveelheid mensen, meer dan 11000 toen ik daar begon met werken. Er zouden die dag honderden mensen vertrekken naar het vasteland. We wurmden ons een weg door de vele mensen. We liepen tussen lekkende en op elkaar gepropte tentjes, en overvolle isoboxen. Ik zag veel ratten lopen, veel afval, her en der Dixies. Woonde hier zoveel mensen op elkaar? Hoe moest ik mij hier in vredesnaam gaan redden? Een organisatie en een team gaan coördineren?

Die avond werkte ik 's nachts in het kamp. Een jonge man, een Palestijn, vroeg of ik de nieuwe coördinator was. Hij nam mij op van top tot teen en zei toen: "if you want to be able to work here you need to become stronger". Zijn woorden raakten me.

Stond ik daar als klein wit hoog opgeleid meisje dat dacht daar even goed werk te komen doen. Naïeveling. Negen maanden later wist ik wel beter. Je kan niets. Op persoonlijk vlak kun je soms best wel eens dingen bereiken, mensen verder helpen, begeleiden naar de juiste wegen, zorg, sociale diensten. Ook met andere organisaties samen kun je veel bereiken, veel samenwerken, nóg meer samenwerken, veel aankarten hogerop. Maar écht helpen. Nee dat kan niet. De politiek staat daar hoog en droog, ver weg, en doof. Een inflexibele baksteen was de Griekse overheid, dat een alsmaar strenger en strenger migratiebeleid doorvoerde, en de EU stond daarboven. Eveneens inflexibel. Afwezig. Stil. De stilte was vreselijk. Soms kwam er weer een politicus; die kwam even kijken hoe het er voor stond. Kwam braaf een vinkje zetten; even Moria bezocht, even gekeken hoe het er voor staat in Griekenland. Voor de achterban. Voor de kiezers.

Ik werd een alsmaar bozere vrouw. Woest werd ik over de uitzichtloze situatie, over het slechtwerkende asielsysteem, het feit dat mensen geen rechten hadden, over de ellende waar mensen in moesten wonen in Moria, wat mensen elkaar aandeden in het kamp. En waar werkten wij aan mee? Moesten we niet weg met alle organisaties? Zodat er dan toch echt eindelijk een noodsituatie ontstond waarbij de Griekse overheid en de EU, alle EU-lidstaten, wel zouden moeten ingrijpen? Maar dat wilde je niet; je wilde niet dat het nog érgers zou worden.

Maar zo zie je. Elke keer weer sprak ik mensen en oud-collega's omdat de situatie nóg erger was geworden. Nog meer problematiek, nog meer mensen, nog minder mogelijkheden, nog minder beweging in de overheid. Brand. Doden. Vreselijke winterkou. Elke keer weer opnieuw hetzelfde riedeltje.

En nu bestaat Moria niet meer. Het is afgebrand. Je zou denken dat nu iedereen opspringt en naar Lesbos rent om de mensen te helpen of nog beter, weg te halen. Haal ze er weg! Evacuate Moria now! De meningen zijn verdeeld. Ik snap het. Ik snap de angst van Griekenland en de EU dat er dan juist meer boosheid ontstaat in andere kampen, niet alleen op de eilanden maar ook op het vasteland. Want ook daar wachten mensen, al JAREN, op de start of herstart van hun procedure. Nee de condities in die kampen zijn daar niet veel beter. De mogelijkheden op een goede toekomst in Griekenland zijn überhaupt niet heel goed. Want wat wil je, in een land dat volledig is verwoest door de EU-hervormingen en de Troika-maatregelen. Een land waar een gigantische hoeveelheid (jonge) Grieken zonder baan zit. Een land dat constant met Turkije in strijd ligt. Een land dat als geografisch afvoerputje wordt misbruikt door de andere EU lidstaten. Griekenland had nooit een goed werkend asielsysteem. Dat was in 2013 al geconstateerd. En toch, tegen beter weten in, leek het

de EU een grandioos plan om de EU-Turkije deal te implementeren in 2016. Tuurlijk, Gerald Knaus, de zogeheten 'architect' van deze deal, is van mening dat het best goed had kunnen werken als de EU een beetje beter zijn best had gedaan. En niet een stop had gezet op een stroom van mensen die nooit in werkelijkheid was gestopt. "We nemen zoveel mensen op en daarna is het klaar" riepen de EU lidstaten. Maar, heeft Nederland zich daar wel aangehouden? Nee. Nederland heeft zich daar niet aangehouden. Nederland heeft zich nooit gehouden aan de afspraken uit 2015. Het argument hiervoor is dat andere EU lidstaten dat ook niet hebben gedaan. Dus waarom zouden wij ons er aan houden als niemand anders dat doet?

Ik vind het vreselijk droevig om te zien dat er mensen op straat slapen, niet kunnen eten en drinken, en geen toegang hebben tot basisvoorzieningen zoals medische zorg. "Gelukkig is het mooi weer", hoor ik mensen zeggen. Dan zijn er in ieder geval (nog) geen doden. Maar de snelheid waarmee er oplossingen komen, waarbij er noodopvang, eten en drinken wordt georganiseerd, is tergend langzaam. Er zijn inmiddels miljoenen euro's aan steun vrijgegeven voor Griekenland door de EU. Of dit geld ook op de juiste plek terecht komt is nog de vraag.

Nederland blijft Nederland. Een grote krent, niet alleen op de knip voor zuidelijke EU landen, bleek tijdens deze Corona crisis, maar ook als het aankomt om mensen in nood te helpen. Ik denk niet dat Mark Rutte een slecht mens is. Maar wel een bangerd. Bang dat mensen zoals Geert Wilders en Thierry Baudet wegllopen met meer zetels. "You need to become stronger". Die woorden zou ik aan Mark Rutte willen meegeven.

Wat maakt de politiek nog uit als je er niet eens als mens voor een ander mens wil zijn? Je verliest hoop in de overheid en in het systeem als je ziet dat er op dit soort cruciale momenten weinig daadkracht en politieke wil is. En dan denk ik bij mezelf: wij zijn toch de politiek? Wij als land kunnen beslissen hoe ons land eruit ziet en hoe het geregeerd wordt. Wij kunnen beslissen wat wij de medemens wensen. Wat wij de ander gunnen. Ik werk met vluchtelingen en uitgeprocedeerde asielzoekers in Nederland. Ik zie ook hier dat het systeem en het asielbeleid ongelofelijk streng is en steeds grimmiger wordt. Er wordt steeds meer van mensenrechten afgesnoept. Er worden grootse fouten gemaakt door de IND, maar helaas ook door sommige advocaten. Er zijn ontzettend lange wachttijden. Mensen eindigen op straat zonder rechten.

Dingen normaliseren. Systemen normaliseren. Het feit dat we het met z'n allen hebben geaccepteerd dat er dagelijks mensen in erbarmelijke omstandigheden leven is een probleem. Laten we niet normaliseren dat er nu mensen weer op de vlucht in vreselijke condities moeten zien te overleven. Ik vrees dat Moria 2.0 waarschijnlijk deze aankomende maanden weer opgebouwd zal worden. Het tentenkamp dat nu snel is neergezet zal waarschijnlijk ook lange tijd blijven bestaan, ondanks dat ook daar de voorzieningen gebrekkig zijn. Dan zullen de INGO's weer terugkeren. En uiteindelijk zal er niets veranderen. De EU weet het. Griekenland weet het. Nederland weet het. En wij weten het ook.

Lekker pessimistisch hé? Vinden jullie vast niet zo leuk. Doe er dan wat aan. Kom elke dag in actie. JIJ bent de politiek. JIJ kiest. Niet andersom. Wij, de mensen, kiezen het land, een Europa en de samenleving waar wij samen in willen leven met anderen. Niet andersom. Dus kom nu in actie.

De STIL medewerker die dit schreef, wil liever anoniem blijven.

Zondag 20 september zijn wereldwijd protesten tegen het EU-beleid en roepen mensen op tot een humaner beleid en het evacueren van de mensen van de Griekse eilanden. Ook in Utrecht, vanaf 13u op het Jaarbeursplein. Gemma, coördinator van STIL, zal daar spreken over de Dublinproblematiek waar wij dagelijks mee te maken hebben, zoals kwetsbare mensen op straat, die bloot staan aan uitbuiting en misbruik of met kinderen op straat slapen. Ook kwetsbare jongeren op straat. Ook spreekt Gemma over de gevolgen van de 'Moria-deal' voor vluchtelingen die in Nederland asiel vragen. De situatie was voor hen al slecht, maar wordt nu nog slechter. Kom zondag naar het Jaarbeursplein.